

מאוצרות הפרשה

שהן עמדו על שפת ים סוף עוד בטרם התחולל הנס וכלי שירה היו בידיהן. ומדוע אותן נשים החזיקו כלי שיר בידיהן? כי הן האמינו בכל מאודן שהקב"ה יעשה נס לבני ישראל. וזו הייתה גדולתן, שליבן היה ספוג בביטחון ואמונה בה' יתברך, וגם באותה שעה קשה, כאשר בני ישראל היו מצויים במלכות מוות, שהרי המצרים עמדו מאחוריהם והם היו מוקפים משני צידיהם במדבר הגדול והנורא, ומול עיניהם היה ים סוף עומד כחומה זקופה, למרות כל זאת אותן הנשים אווזות כלי נגינה ושיר בידיהן בתוך התופת הנוראה הזו, והן עומדות הכן להודות ולשורר על הניסים שהקב"ה עתיד לעשות לישראל. ומהן נלמד לא להתייאש לעולם ותמיד לצפות לישועת ה'!

כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך (טו,כו)

אדם שזוכה להבריא ממחלה קשה מלא תודה לבורא עולם שרפא אותו, וכל חייו הוא מודה על הבריאות שנתנה לו במתנה מן השמים. תחושת ההודיה הזו אינו חלקו של אדם בריא, אשר כל מערכות גופו עובדות כתקן, ומעולם לא חש את עצמו נזקק לשרותי רפואה כלשהם. בענין זה עורר המשגיח רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל את בני הישיבה במיר, כפי שמסופר בספר "לעבדו בלבב שלם" אודות רבי זיידל אפשטיין זצ"ל, אשר זכה לקירבה מיוחדת מן המשגיח, והיה עד לשיחה זו בזמן קיץ שבו נסע ללמוד מעט בישיבת מיר: בתקופה זו לקה אחד מבני הישיבה בסתימת מעים חריפה, והרופאים המקומיים לא הצליחו למצוא לו רפואה. הבחור העבר בדחיפות לורשא, שם החליטו גדולי הרופאים על נתוח חרום להצלת חייו. נתוח באותם ימים לא היה ענין פשוט כלל וכלל – וישיבת מיר, שעודכנה במצב המדאיג, ערכה תפילות רבות לרפואתו. כשהסתים הנתוח, בחסדי שמים, בהצלחה, שלח הבחור טלגרמה מבית החולים, ובה שלש מלים: "ב"ה הנתוח הצליח", והמסר הקצר הזה גרם לפרץ התרגשות עז בישיבה. באותו שבוע, בשיחתו השבועית, קם רבי ירוחם והרעיש את היכל הישיבה בטענה חריפה: מדוע איננו מרגישים בכל פעם שהמעים עובדים כהרגלם את הרגשת ההודאה והכרת הטוב לקב"ה? הלא לכאורה, צריכים היינו להרגיש בדיוק כמותו, ולשלוח לבורא עולם 'טלגרמה': "הנתוח הצליח... תודה לך, רבונו של עולם!". (ומתוך האור)

בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק (יז,ט)

מפרש רש"י: "גיבורים ויראי חטא, שתהא זכותן מסייעתן. שתי תמיהות עולות מדברי רש"י: האחת – כיצד אפשר לדעת מי הם ייראי חטא, והרי האדם יראה רק לעיניו? השנייה – גם אם צריך יראי חטא שתהא זכותן מסייעתן, מה צורך יש בגיבורים, כאשר כל הניצחון במלחמה הוא בדרך נס? בספר "הר צבי" מביא בשם ר' ישראל שינקר, כי שאלה אחת מתורצת בחברתה: חז"ל במסכת יומא (עה). אומרים, כי לצדיקים, חולים וחלשים, היה המן יורד על פתח ביתם. נמצא, כי מי שיירד המן על פתח ביתו, לא תמיד ניתן היה לדעת האם היה זה מחמת היותו צדיק, או בגלל היותו חולה וחלוש. אך הגיבורים שהמן ירד לפתחם, אות הוא כי הם צדיקים, שהרי בודאי אינם חולים או חלשים. אך הגיבורים שהמן ירד לפתחם, אות הוא כי הם צדיקים, שהרי בודאי אינם חולים או חלשים. אמור מעתה, כי רק אצל הגיבורים ניתן היה לדעת האם הם ייראי חטא, לכן אמר משה ליהושע שיבחר "גיבורים" אשר המן יורד על פתח בתיהם, ואשר על כורחך הם גם "יראי חטא שתהא זכותן מסייעתן". (להתעדן באהבתך)

ויבקעו המים (יד, כא)

הגמרא בסוטה ב. אומרת, קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף. ובגמ' פסחים ק"ח. איתא קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. והקשה הרה"ק מרוזין ז"ע, מה ההשוואה בין קריעת ים סוף לישועות הנ"ל. ותירץ דכשבאו בני ישראל לים סוף ואמר הקב"ה לים להיבקע, מיד רצה הים להיבקע, דהרי תנאי היתנה עמו הקב"ה קודם שנברא שיבקע כשיבאו בני ישראל, אמנם כשהכין הים עצמו להיבקע, הוא חיפש את בני ישראל אמנם לא מצאם... הוא ראה עובדי עבודה זרה, וכדאמרו ז"ל שהיה קיטרוג הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, הוצרכו לומר לו מן השמים, שלא כן הוא, אלא אינם עובדי עבודה זרה כי אם בני ישראל הקדושים, ומה שנראה לך עובדי ע"ז אינו אלא מפני שנתלכלכו בהיותם במצרים, ומיד נבקע הים.

וביאר הרה"ק מרוזין ז"ע דכן הוא עם הזיווג והפרנסה של האדם, דאדם העומד ומתפלל בראשית השנה ומתחנן להקב"ה שישלח לו את ישועתו, ואומר תהלים ולא מדבר בשעת התפילה ולא מדבר לשון הרע ורכילות ונוהר בכל דיבוריו וכו', מיד פוסקים לו מן שמיא פרנסה לרוב, זיווג הגון וכדו', אמנם כשמגיע באמצע השנה והישועה רוצה לבוא, הישועה מחפשת את האדם ולא מוצאת אותו, כיון דהישועה מכירה את האדם שלא מדבר בשעת התפילה וכו' ואילו הישועה רואה אחד שמדבר באמצע התפילה וכו', אשר על כן צריך מן שמיא לומר לישועה שזה אותו אדם... וזה השווה ביניהם שקשה כקריעת ים סוף.

ויסר את אופן מרכבותיו וינהגהו בכבודות (יד, כה)

שואל ה"פנעח ריא", מדוע כתוב אופן בלשון יחיד, ולא אופני מרכבותיו, הרי לכל מרכבה ישנם יותר מגלגל אחד. והתירוץ, שאם היה הקב"ה מוריד את כל הגלגלים, לא היתה הרגשה של טלטול, והמרכבות היו מחליקות על המים. אבל כשגלגל אחד בלבד הוסר, העגלות התחילו לקפוץ עם יושביהן וגרמו להם ייסורים גדולים.

ה' ימלוך לעולם ועד (טו, יח) בתהילים (קמז) כתוב אותם מלים בשינוי הסדר, ימלוך ה' לעולם. והטעם י"ל שמצד הדין יש לומר כמו בתהילים, מטעם שאמרו בנדרים שאסור לומר לה' קרבן שמא ימות לאחר שאומר לה' ויצא שאמר ש"ש לבטלה, לכן י"ל קרבן לה'. והנה בקריעת ים סוף אמרו חז"ל שפסקה זוהמתן וזוהרו להיות כאדם הראשון קודם החטא והיו צריכים להיות לעולם ולא חששו ממינתה, ורק בחטא העגל חזרו למוות. ולכן כאן בים סוף אמרו ה' ימלוך שזה יותר מובחר, משא"כ אחרי חטא העגל שחזר הזוהמה הוכרח דוד לכתוב ימלוך ה'.

(קדשת'ל)

ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלת (טו, כ)

התורה הקדושה מגלה לנו שלאחר שהתרחש נס קריעת ים סוף יצאה מרים עם תוף בידה, וגם שאר הנשים יצאו עימה בתופים שבידיהן, ויחד הן שרו ושווררו שירי תהילה והלל לקב"ה על רוב חסדיו ונפלאותיו. אך הבה ונשאל: וכי זו חכמה לשיר לקב"ה לאחר הנס?! ומה גדולה ומעלה יש בכך?! תשובה נפלאה לכך מצאנו בדברי קודשנו של רבינו הבן איש חי זצ"ל (בספר ועוד יוסף חי - דרשות) שהסביר: אכן אין זו חוכמה לשורר ולהודות לה' בשעה שרואים ניסים מתרחשים מול העיניים, כי מי לא ישיר ויודה לה' בעת כזאת?! ולא על דבר זה באה התורה לשבח את אותן נשים. אלא מעלתן וגדולתן הייתה בכך

רק בכח התורה!

יֵאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְיָצֵא הַלָּחִים בְּעַמְלֶק מִחֹר אֹנְכֵי נֹצֵב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיַדִּי (י"ז, ט') לכאורה עלינו להבין: מדוע הטיל משה רבינו את מלחמת עמלק דוקא על יהושע בן נון תלמידו, נער אשר לא ימיש מתוך האהלה? כלום לא היה מתאים יותר אילו הוטלה משימה זו על אחד מאנשי החיל שבין בני ישראל, אשר כישוריו לבטח היו הולמים את שדה הקרב יותר מאשר כישוריו של הנער אשר מעודו לא עזב את בית המדרש? את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

בעת מלחמת העולם, התדפקה על דלת ביתו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', אשה שהציגה את עצמה כאחייניתו של הגאון רבי ברוך בער לייבוביץ זצ"ל, וסיפרה כי בכוונתה לצאת כעת ולחצות את הגבול שבין פולין לרוסיה, מסע הכרוך בסכנת נפשות של ממש. "מבקשת אני את ברכתו של הרב לך שהכל יעבור בשלום!" אמרה האישה, והגר"י אברמסקי האציל לה מברכתו. לאחר מכן, פנה הגר"י אל האשה, ובקש ממנה בקשה משלו. הוא סיפר, כי ברצונו להעביר את כתב היד של ספרו: 'חזון יחזקאל' – לווילנא, וביקש אם תואיל לקבל על עצמה את המשימה. ואכן, האשה הסכימה ברצון: היא לקחה את כתב היד בדחילו ורחימו, והבטיחה לעשות כל שביכלתה בכדי להביאו בשלום לווילנא.

כך יצאה האשה לדרכה עם חבורה של כשלושים איש, כאשר את הדפים היקרים היא מסתירה באמצעות תחבולה מחוכמת: היא תפרה דף לדף כך שנוצר מעין סדין ארוך, אותו כרכה מסביב לגופה. דא עקא, שבדרכם – התגלו בני החבורה על ידי חיילים רוסים, אשר לא היססו ופתחו ביריות לעברם. מיודעתנו, נמלטה אל תוך גורן תבואה סמוך, שעמד בפאתי אחד הכפרים, אולם החיילים הבחינו בה, ומיהרו לדלוך אחריה, תוך שהם מקיפים את הגורן בכלבים מאולפים, אשר מאומנים היו בזיהוי ריחם של בני אדם.

אולם ראה זה פלא: הכלבים עמדו סביב הגורן ורחרחו, אולם לא הצליחו לזהות את עקבותיה של האשה! כך, היתה היא הניצולה היחידה מאותה תקרית, בעוד כל שאר בני החבורה מוצאים את מותם בידם של החיילים הרוסים! כאשר הגיעה האשה לווילנא, מיהרה למסור את כתב ידו של הגר"י אברמסקי לידיו של הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, תוך שהיא מספרת לו את כל המוצאות אותה בדרך. לשמע סיפורה – נענה רבי חיים עוזר ואמר: "מה הפלא בכך שהכלבים לא הצליחו לגלותך? הלא בעת שהיית מוקפת בכתביו של הגר"י אברמסקי – הפכת לחלק מספר התורה ממש, ובתורה – הרשעים אינם יכולים לפגוע לרעה!"

הרי לנו, כי ידי עשיו אינן יכולות לפגוע בתורה הקדושה, ואף לא במי שמוסר את נפשו למענה! ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של בעל ה'אור החיים' הקדוש, שהיה אומר כך: אמנם, ניתן היה למצוא בקרב ישראל לוחמים דגולים יותר מיהושע בן נון. אולם משה רבינו ידע היטב כי הסיבה בגינה יצא עמלק להלחם בישראל – הינה בשל רפיון ידיהם מן התורה, ומשכך הבין, כי דוקא יהושע, נער לא ימיש מתוך האוהל – הוא זה שיוכל לעמוד כנגדם בהצלחה הרבה ביותר! שכן כנגד זכות התורה, ובפרט כנגד זכות של מסירות נפש לתורה – עמלק לא יוכל לעמוד! ואמנם, על אותו רעיון עצמו, יכולים אנו ללמוד מתוך המעשה הבא, אותו סיפר רבינו בעל ה'קהילות יעקב' זצ"ל, אשר שמעו מפיו של ה'חזון איש' בעצמו. וכך סיפר:

היה זה בתקופת מלחמת העולם הראשונה, כאשר שהה ה'חזון איש' במינסק. באחד הימים – הוא יצא לטייל ברחוב, ולפתע חסמו אנשי צבא את הרחוב משני עבריו, תוך שהם ניגשים לבדוק את ניירותיהם של כל האנשים ששהו ברחוב באותה שעה. ל'חזון איש' לא היו כל מסמכים רשמיים, ובמצב המלחמה ששרר באותה תקופה – היתה זו סכנה של ממש! אולם ה'חזון איש', לא התרגש... הוא המשיך בדרכו כאילו לא אירע מאומה, וחלף על פני מחסומי הצבא – מבלי שאיש הבחין בו כלל! בדיעבד, הסביר ה'חזון איש', כי לא חשש כלל, משום שבאותם ימים הוא סיים ללמוד את מסכת עירובין בעיון... "הייתי בטוח, שעם מסכת עירובין - אוכל לחצות את המחסומים בשלום!" התבטא.

הרי לנו כי אמנם, בכח התורה – ניתן להתגבר על הגויים, שכן במי שלומד תורה, ובפרט במי שלומד במסירות נפש – אין להם שליטה כלל!

("ללמדך - שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

חולה סכרת שאכל עוגה מתוקה

שאלה: חולה סכרת שלא יכול למנוע עצמו מלאכול עוגה עם קרם (שזה מאוד לא בריא בשבילו ואסור לו לאוכלו), האם מברך עליו ברכה ראשונה וברכה אחרונה?
תשובה: איתא בשו"ע (סי' קצ"ו א') אם אכל מאכל איסור אפילו אם אסור רק מדרבנן אין מברכין עליו לא בתחילה ולא בסוף, ע"י שם. משום בוצע בירך נאץ ה' (משנ"ב סי"ג ג'), ולפי"ז האוכל מאכל המסוכן לבריאותו, אסור לו לברך עליו משום שעובר עבירה באכילתו, שהרי כתוב "וחי בהם" (שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' ר"ס). אולם חולה סכרת האוכל עוגה המזיקה לבריאותו, יברך ברכה ראשונה ולא אחרונה, משום דמסתבר שהפירור הראשון שאוכל אינו מסכנו, ואין איסור באכילתו, ורק לענין ברכה אחרונה, שבאה על אכילת כזית, לא יברך משום שעבר איסור באכילתו ("חשוקי חמד" ברכות ל"ו. בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

חידה שבועית

אני בעל מקצוע מקבל תשלום רק שהוא מכריח את הלקוח שלו. מי אני?

תשובה לחידה פר"ש: ובחיים יהי אבות יבג. **תשובה לחידה:** אבהם אמר אם היה לי כובע ירוק על הראש אז יצחק (נניח) היה יכול להגיע בקלות למסגרת שיש לו כובע אדום על הראש ולצאת כי אחות למה יעקב מציע? אם יצחק לא יצא כנראה שגם לי יש ובע אדם על הראש.
 מל מהלכה: אוריאל וסנשטון נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת אליאב לאירוסי הבת משפחות נפתלי כהן – יצחק שוורץ להולדת הבת הנכדה משפחות רביץ לנשואי הבן הנכד משפחות סמוטני – פויפר להולדת הבן הנכד משפחות רוטנר-בנעט להולדת הבן-הנכד-הנין משפחות שלמה מרקוס להולדת הבת הנכדה **גני הדר:** משפחות הרב פופוביץ לאירוסי הבן הנכד משפחת שמואל לוי לאירוסי הבן משפחת בוטרמן לאירוסי הבת משפחת לוינשטיין לאירוסי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com